

Ungdomsrån

En kartläggning av nuläge och utveckling

Barnrättsdagarna 24 maj

1. Några av resultaten i rapporten
2. Intervjuer med ungdomar och föräldrar
3. Tips från lokala aktörer

Anna Öström, projektledare/utredare

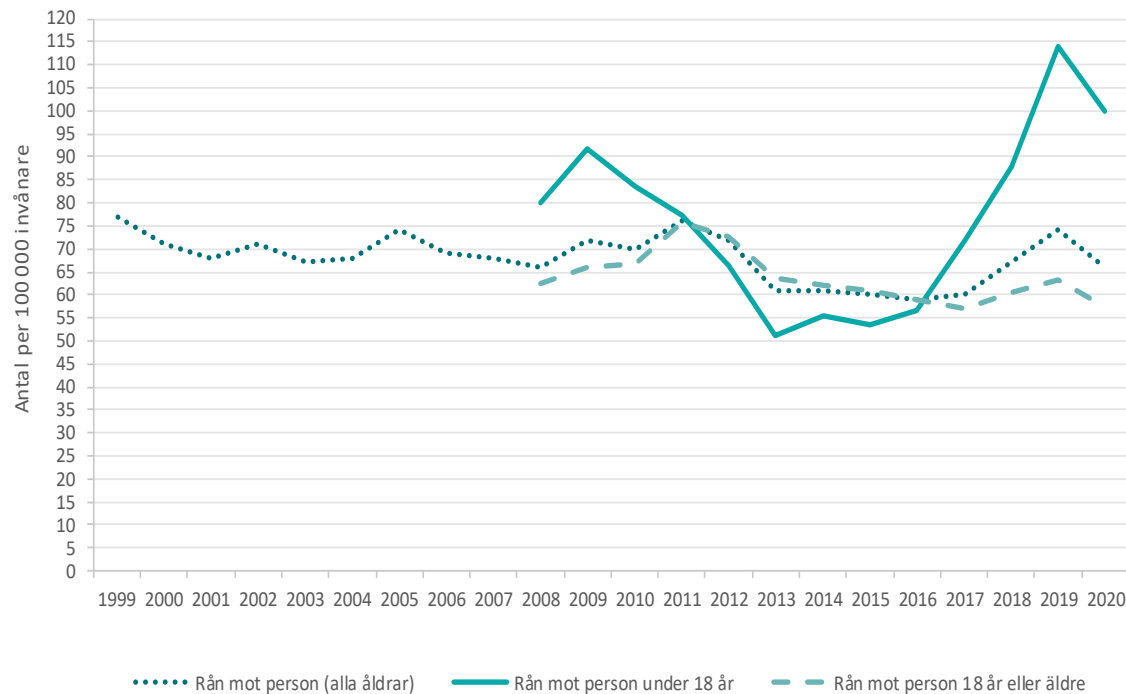
Maria von Bredow, utredare

Christina Söderberg, utredare

Ungdomsrånens utveckling

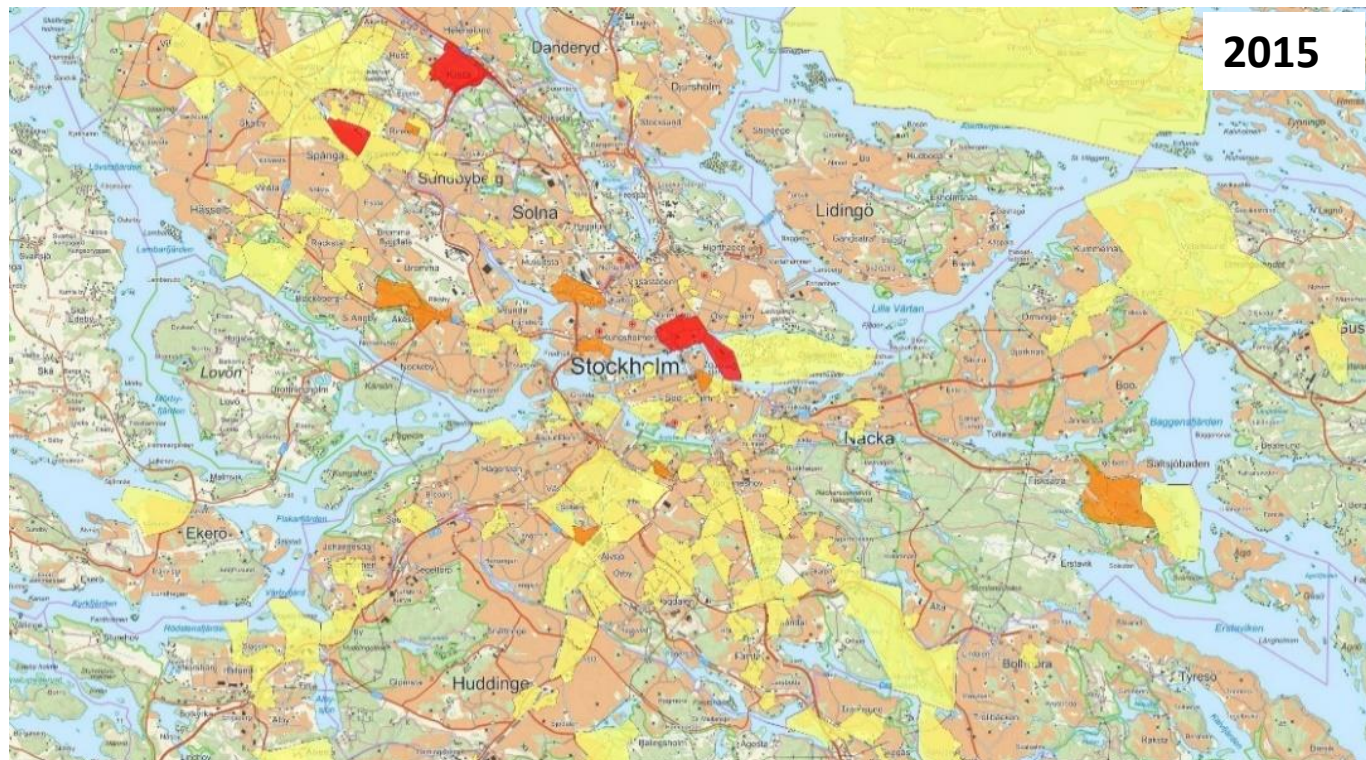
Anmälda rån

Figur 1. Antal anmälda personrån totalt (alla åldrar) per 100 000 invånare 1999–2020, samt antal anmälda rån mot personer under 18 år respektive 18 år eller äldre per 100 000 invånare i respektive åldersgrupp (<18 år och ≥ 18 år) 2008–2020.

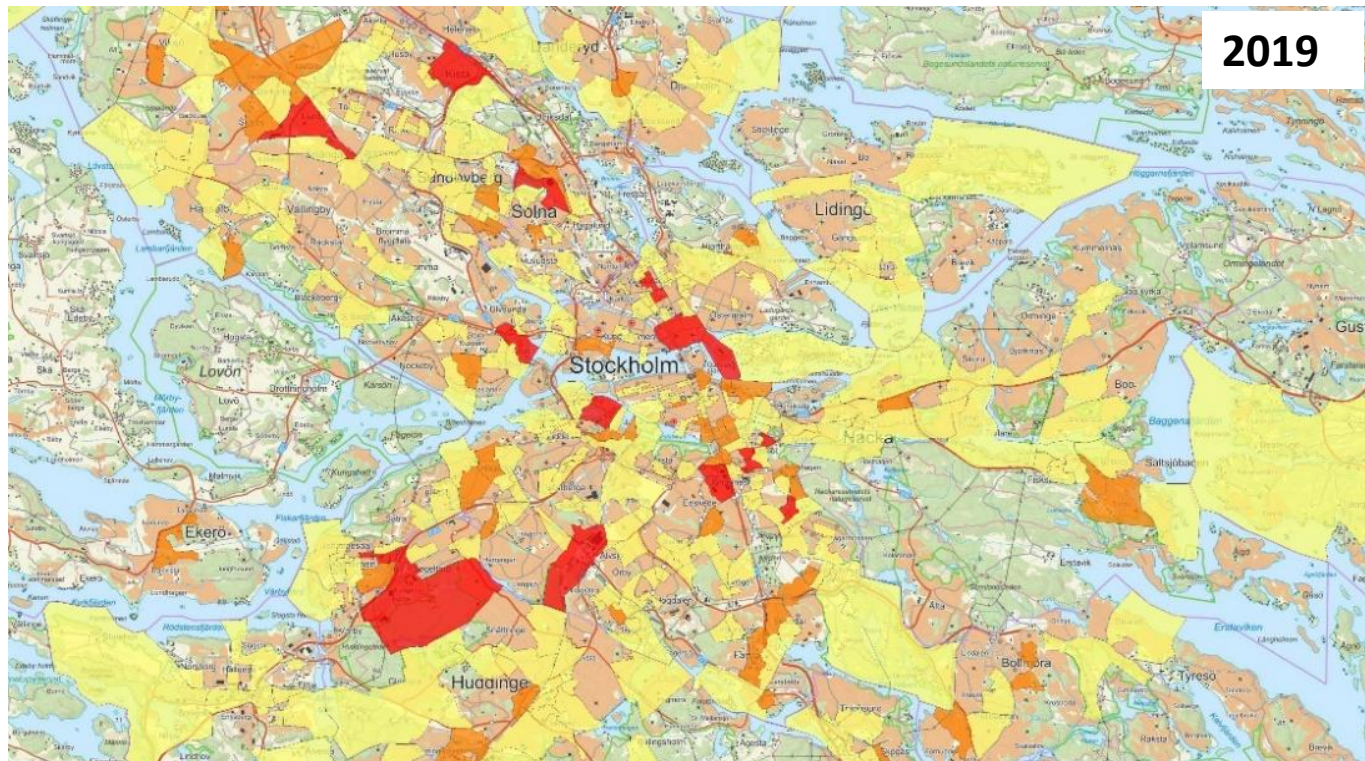
Platser för ungdomsrånen

Stockholm 2015 vs 2019

Platser för ungdomsrånen

Stockholm 2015 vs 2019

Vem misstänks för rån och vem blir utsatt?

Misstänkta

- 93 % pojkar
- 15-17 år (median 16 år)
- Utländsk bakgrund (66 %)
- Bor i socialt utsatta områden
- 23 % misstänkta flera gånger

Målsägare

- 90 % pojkar
- 15-16 år (median 15 år)
- Svensk bakgrund (77 %)
- Bor i mer välbeställda områden

Självrapporterad utsatthet

- Inte lika tydlig bild
- Ökning bland elever från socioekonomiskt starka hemförhållanden

Hur går rånen till?

Det typiska rånet

- 2–3 pojkar
- 15–17 år
- rånar en ensam pojke
- som de *inte* känner

Vanliga byten

- mobiltelefoner
- kläder
- trådlösa hörlurar

En majoritet blir hotade och utsatta för våld

I en av fem förundersökningar avstår brottsutsatta att medverka i förundersökningen fullt ut.

Hot

- Två av tre brottsutsatta blir hotade i samband rån
- Vanligt med vålds- och dödshot
- Hot före och efter rånen förekommer

Våld

- Knuffar och annat mildt våld
- Sparkar och slag
- Grov misshandel

Maktutövning och förnedringsinslag i vissa rån

1. Övergrepp i rättssak
2. Kontroll av brottsutsatta
3. Överdrivet våld
4. Maktdemonstration med förnedringsinslag
5. Film och fotografier
6. Verbala kränkningar

Oroande utveckling bland misstänkta flickor

- Misstänkta flickor är ofta under 15 år
- En majoritet känner eller är bekant med de brottsutsatta
- Mer hot och våld när flickor är misstänkta för rån
- Konflikter mellan flickor är ett vanligt motiv
- Maktutövning och förnedringsinslag karakteriserar rånen
- Många har en upprättad kontakt med socialtjänsten

Intervjuer med ungdomar och föräldrar

Tips från lokala aktörer

- Ha en fungerande, respektfull samverkan
- Gör en gemensam lägesbild
- Gör orsaksanalys
- Snabbt agerande från polis och socialtjänst
- Se till att alla skolor vill och kan göra orosanmälningar
- Informera föräldrar och ungdomar

- Insatser till ungdom och familj (SSPF) Skolsocialt arbete
- Snabbt stöd till utsatta (risk att själva bli gärningpersoner)

- Många förslag på förändringar på samhällsnivå

”Vi vill ha unga som vaknar upp till något”

Ungdomars uppfattningar om rånen

Orsaker

Pengar, status, avundsjuka

Vi- och dom-tänk pga. segregation

Platser

Stort flöde av människor

Köpcentrum

Skolor

Kollektivtrafik

Förebygg

Fler poliser närvaro

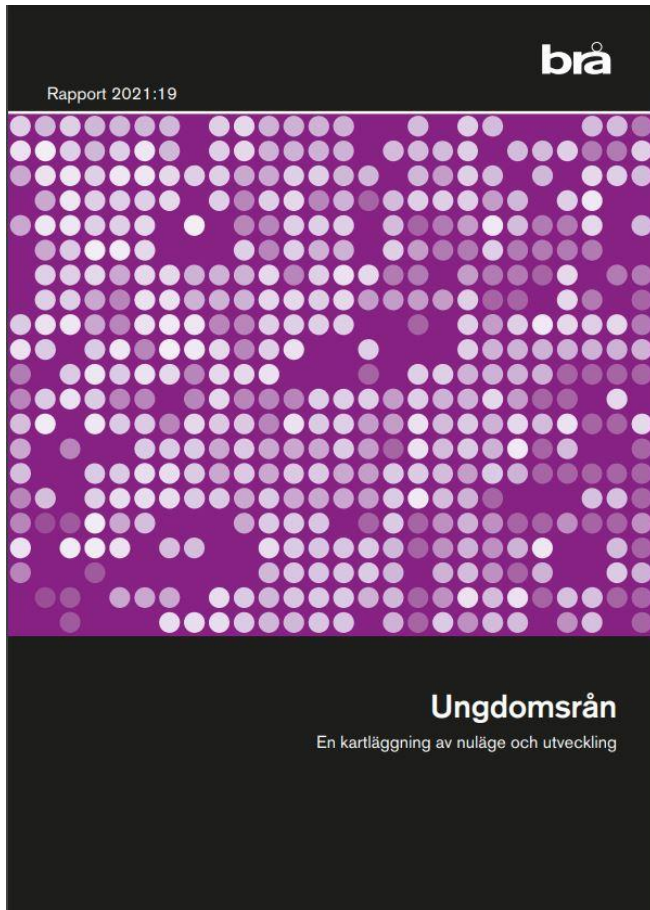
Trygghetsvårdar i områden

Sociala insatser till unga och föräldrar

Tidigt agerande, mer aktiviteter för
framtidstro

Motverka segregation

Mer information om ungdomsrån

Rapport och information om studien på Brås hemsida.

Appendix med ytterligare kartor över förändringar i olika kommuner.

Klickbar karta över Sverige med information om ungdomsrån.

Tre poddavsnitt

1. Information om studien
2. Intervju med brottsutsatt och socialtjänsten
3. Intervju med dömd pojke och hans kontaktperson

Tack för oss!

anna.ostrom@bra.se

maria.von.bredow@bra.se

christina.soderberg@bra.se